

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
 Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
 Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze
Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele
să se adreseze Redacției «Telegraful Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douări 24 fil., — de trei 30 fil
rândul cu litere garmond.

Prefacerile din viitor.

Sibiu, 22 Octombrie n.

Din partea antantei s'a dat lozinca ademenitoare, că după încheierea răsboiului mondial, pacea are să fie legată astfel, ca ea să nu fie o pace între state, ci o pace între popoare, o pace care să asigure tuturor neamurilor de pe pământ liniștea, mulțumirea și fericirea.

Lozinca a fost prinsă de conducerii popoarelor nemulțumite din Austria, cari au început să netezască terenul pentru prefacerile din viitor, pentru punerea organizării interne a statului lor pe alte temelii, mai prielnice și mai mulțumitoare pentru diferențele naționalității din partea ceealătă a monarhiei.

Rutenii din Galicia stim ce doresc: alipirea lor la cei de un sânge și de o limbă cu ei din Rusia, pentru a împreună să formeze un stat mare independent: *Ucraina*.

Polonii din Austria la rândul lor încă nu pot să dorească alta, decât unirea lor cu polonii din Rusia și cu cei din Germania, deci reînființarea vechiului regat polon, aşa cum a existat el odineoară.

Cehii de altă parte accentuează mereu la toate ocaziunile, că nu se vor odihni până nu și văd visul realizat, nu văd reînființat regatul ceh, iar pe Maiestatea Sa, Impăratul și Regele Carol, încoronat în Praga ca rege al Boemiei.

Mai vin apoi slavii de sud și cei ei unirea tuturora într'un singur stat slav, la care să aparțină: Bosnia și Herțegovina, Dalmatia, Croația și Slavonia, Istria, Craina, Carinthia și Stiria, deci toți slavii dela sudul monarhiei. Sunt și de aceia, cari ar dori să fie încorporați la acest stat nou slav și sărbii din Ungaria, precum sunt și între cehi de aceia, cari ar vrea, ca la regatul ceh să fie alăturați și slovacii din Ungaria, — dar dorințele acestea vor fi și vor rămâne nerealisabile pentru totdeauna.

Cumă în celelalte părți ale lor, dorințele și planurile conducerilor naționalităților din Austria, întrucât vor putea fi realizate, e încă secret mare al viitorului. Răsboiul încă nu e terminat și nime nu poate fi, cum se va termina. Faptul însă e acela, că din lumea păcătoasă de astăzi, care tocmai pentru păcatele ei cele mari e condamnată să treacă prin grozăvile și mizeriile unui răsboi ca și care n'a fost încă pe acest pământ, — are să se nască o lume cu totul nouă, eșită din ruinele celei vechi. În lumea aceasta nouă fiecare popor va trebui să și aibă locul său și rolul său, în măsura perlerilor pe cari le-a avut și a jertelor pe cari le-a adus pentru apărarea moșiei sale și pentru asigurarea viitorului său. Va trebui deci să ne avem și noi, cei trei milioane și jumătate de români din statul ungar, rolul și locul nostru în lumea de după răsboi, pentru că și noi ne-am avut

perderile noastre și am adus pe altarul patriei toate jertfele cari ni s-au cerut.

Care ne va fi acest loc și acest rol? Este oare cineva, care să se gândească la lucrul acesta, acum, când toate popoarele caută din vreme să-și afle și asigure locul în lumea cea nouă? Ori apoi noi suntem un popor nu numai fără noroc, ci și fără sunț de răspundere în fața posteritatei, care ne va judeca cu asprime pentru faptul, că nu i-am știut să-i asigure barem ei o soartă mai bună decum a fost a noastră? Nu cerem mult, ca alte neamuri; cerem numai asigurarea dreptului de liberă desvoltare pe toate terenele, dar mai ales pe cel *cultural și economic*! Este oare cineva, care să se gândească serios, cum și pe ce cale ni s-ar putea asigura și nouă acest drept, în patria pentru care am adus jertfe atât de mari și de multe în acest răsboi?...

Punem întrebarea, în firma convingere, că o politică înțeleaptă a celor chemați, ne va pune în poziția de a da răspuns afirmativ la întrebare.

Statul ca formă de viață.

După Rudolf Kjellén, prof. un. în Uppsala (Suedia).

(Urmare).

Dar necredința aceasta față de rassă e acoperită cu prejudețiul general, că și rassa mestecată, celtică-germană-romană de pe insula principală engleză e socotită aci, sub acest punct de vedere stă deci germanul în fața germanului, iar forțele atrăgătoare se neutralizează. Deckert încă își aduce tributul său, într-o anumită măsură, acestei păreri, ocupându-se cu noțiunea *«paneutonism»*, ca pusă deasupra noțiunilor *«pangermanism»* și *«pananglism»*, și constatănd, că dualismul englez-german ar fi tot așa de mare pedeckă pentru realizarea ideei panteutone, ca trialismul spaniol francez-italian pentru ideea panlatină. E mai consult să abandonăm noțiunea și să considerăm lumea anglo-saxonă, cu ale ei 150 milioane din Europa, America și din coloniile mari engleze, cari vorbesc engleză, de o rassă pentru sine, căci atunci pananglismul nu se va prezenta peste tot ca o idee de rassă plină de putere, și anume, în două direcții: parte în conexiunea imperială, între hotarele imperiului britanic, pentru sine, parte apoi, pentru țara mamă și fiica emancipată din Statele Unite, în programul *«statelor reunite»*, idee ai cărei purtători au fost și bărbați de stat cu nume, ca Cecil Rhodes și Chamberlain. Marea capacitate a națiunii fiice de a înțelege și ierta toate acțiunile mamei, dovedește o adevărată alianță sufletească, pe care zadarnic am căutat-o în celelalte programe ale ideei de rassă. Cu atât mai tare se învederează slaba putere de atragere a adevăratului pan-germanism.

In Elveția și în Belgia, unde germanismul și romanismul e închis în aceeași colivie, s'a dat ocazia unei

tră a se compara puterea mai slabă de viață a celui prim, față de cel din urmă. Velșii din Elveția și valonii din Belgia s-au dovedit tot așa de francozi în cursul răsboiului mondial, ca și francezii însăși, pe când la germanii din Elveția și la vlamani dispoziția pentru Germania e mai puțin, mult mai puțin pronunțată. De altă parte, crescândă încordare, care a existat încă din răsboi între cele două rase ale Belgiei, a creat neînțelegeră internă, acoperită numai pentru moment, și la tot cazul numai superficial, pe urma sortii răsboiului. Cu astfel de apariții încă dinaintea ochilor nu putem să denegăm ideea de rassă importanță politică în luptele de astăzi. Nu putem să negăm nici posibilitatea măcar, că în viitor, la estinderea tipului de imperiu, tot la ea se va face provocare și atunci va avea poate rol adevarat politic. Constatăm numai, că pentru acuma nu e sosit timpul pe seama ei. Vremea noastră stă în semnul naționalității (nu al rassei); ce trece peste aceasta pe terenul afinității etnice, e ceva din țara visurilor, sau ceva fără formă, în stadiul eșirii din caosul întunecos!

Dacă aruncăm acum, ca de încheiere, o privire asupra celorlalți capitli ai demopoliticei, ni se vor arăta câteva concluzii, ca apariții nemijlocite deductive, ca principii stabilite deja. Statul vine determinat în deosebite moduri prin poporul său, ca parte integrantă a ființei sale, și din legătura aceasta se nasc pentru activitatea sa anumite probleme, cu necesitate mai mare sau mai mică. Acestea urmează mai întâi din gradul *dinamic al sentimentului național*. Din întreaga noastră expunere apare destul de evident, că idealul e de aflat și aici, nu în extreame, ci pe calea mijlocie. Prin urmare, pentru stat va fi o afacere foarte importantă restabilirea echilibrului, dacă cumva din vre-o împrejurare oarecare a fost sguduit. În prezent vedem ivindu-se cu preferință exagerarea, să numitul *«cu mult mai mult»*, care duce până la temperatura de înfrigurare a șovinismului. De exemplu încă din răsboi în Serbia. În astfel de cazuri datorința statului e să calmeze și să împedeze trecerea sentimentului spumegător peste cadrele rațiunii. Dar poate să se ivescă și un *«cu mult prea puțin»*, o nutrire prea slabă a vieții naționale, ca aceea de ex. pe care vrea Gustav Sundborg să o constate la svedienii din zilele noastre. Si aceasta e o primedie și mai serioasă. Dacă se boară temperatura, ca odineoară în vechea Polonie, sub o anumită linie, — atunci speranță nu mai este. Legătura e destul de clară, avându-se în vedere expunerile premergătoare: dacă încă din toate tocmai sentimentul viu al apartinerii la olaltă motivează existența de stat în cadrele unei națiuni, atunci cu stângerea sentimentului cade totodată și presupunerea unei astfel de existențe. Când deci o națiune își perde conștiința naționalității, când se desface în egoisme in-

divuale, ca în starea de încă din prima naștere ca stat, atunci nu mai este viață aci, ci numai o găoace goală, care se mai ține la olaltă, dar nu mai are sămbure. Nepăsarea națională se poate desvolta într-o anemie pernicioasă a statului. Dacă undeva, apoi aici există necesitatea imperativă, de a se căuta că și mijloace, pentru a gradul de căldură națională al unui astfel de stat să fie urcat iarăși până la punctul normal.

Cumă felul naționalității cuprinde în sine multime de motive politice, e clar fără îndoială în momentul, în care se recunoaște pe seama statului peste tot misiunea educării poporului.

Un singur motiv motrice de natură aceasta vreau să scot la iveală în mod special: dacă nu e încheiată încă naționalitatea, atunci statul are să vegheze asupra mersului acestei proceduri, pentru a după putință să fie scutită de elemente păgubitoare. Cazul acesta e dat la Statele Unite (americană). Incapabilitatea națiunii de a absorbi elementul negru și aversunea ei față de acest lucru, precum și abnegarea de a se contopi cu sânge de valoare inferioară din Europa de est, au provocat acolo, cum se știe, chestiuni de mare însemnatate și foarte actuale. (De ex. legea de imigrare etc.) Fără îndoială, că această veghere asupra calității națiunii e una din datorințele cele mai categorice ale statului.

Problema amintită americană stă în legătură cu imigrarea anormală și neabate gândul dela chestia sufletului național (psihopolitică) la mișcarea curat fizică a poporului (fiziopolitică). Aci se pot ivi conturbări îngrijitoare, cari reclamă cea mai încordată atenționare a statului, întâi de toate prin emigrări prea mari, ca în Suedia, Irlanda, și în unele părți ale Italiei, apoi prin o nativitate prea slabă, ca în Franța și în anumite țări anglo-saxone, iar în măsură mai mică chiar și altundeva în Europa. Cum se știe, imprejurările acestea sunt puse la loc de frunte în politica statelor respective, mai cu seamă în Franța. Seriositatea acestei primejdii va fi tratată într-un capitlu special, aici avem de lucru cu ea însăși și cu motivul ei, cu așa numitul sistem de doi, cu sterilizarea căsătoriei, cu restrângerea voluntară a numărului copiilor. Sistemul acesta înseamnă o revoltare în contra datorinței elementare, pe care o are fiecare generație, de a se îngriji de continuitatea neamului omenești. Vorba e aici încă și de conservarea proprie a statului. Si dacă ia luptă în contra aceluia sistem, luptă pentru viață sa proprie.

Ce mijloace de apărare îi stau la dispoziție? În contra celelalte primejdii a împușnării poporației, în contra golorilor prea mari, provocate de emigrări, poate ajuta politica *economica*, pentru că primejdia e provocată mai ales pe urma motivelor economice, cari pot să fie ameliorate. Ceaalătă împușnare e mai greu de combătut, fiindcă motivul apartine te-

renului psihologic. De aceea nici nu se pot lua decât măsuri paliative, cari s'au dovedit de neputincioase chiar și pe vremea împăratului August, ca de ex. dare pe burlaci, reducerea dării pentru oameni cu familii, premiera familiilor cu copii mulți etc. Sistemul e oglinda unei culturi suprarefectate și stă în legătură cu întreaga părere despre lume. Si nu e numai întâmplare, că tocmai la poporul, care a stat cândva în fruntea Europei, și în statul, care probabil poate fi privit ca cel mai vechi sistem de stat, a prins rădăcinile cele mai adânci. Că răsboiul mondial va provoca vreo schimbare în adâncurile ascunse sufletești, unde zac rădăcinile, — e poate cea mai importantă chestie, dintre toate căte dormitează în dosul cortinei viitorului apropiat.

(Va urma)

REVISTĂ POLITICĂ.

Italia. Deputatul camerei, profesorul Enrico Ferri, a făcut în ședință o propunere, în care cere ca guvernul italian să facă pașii necesari la aliații săi în interesul tratativelor de pace. Prelungirea cronică a răsboiului, — declară deputatul italian, — nu trebuie să împingă Europa la starea de barbarie și de sleire a puterilor; jertfele enorme, aduse în acest răsboi, n'au să fie cu desăvârsire zadarnice; pacea va avea să satisfacă aspirațiile popoarelor: prin cedare de teritori și de-o parte, și de alta; prin rebonificări cuvenite; prin pregătiri în scopul desarmărilor generale; mai departe prin excluderea putinței unui răsboi economic după încheierea păcii, — ca astfel Europa, scăpată de gândul unui nou răsboi, să-și renoiască meritele istorice în lumea culturală și să contribue la desvoltarea democratică a națiunilor.

In ședință din ziua următoare, în 17 Octombrie, deputații socialisti au atacat guvernul în chestiuni de aprovisionare publică și de votarea creditelor, despre care parlamentul nu știe pentru cine dă adeca banii. Camera, în cele din urmă, a votat încredere guvernului presidat de Boselli.

*

Mexico și Germania. Guvernul mexican, anunță agenția americană, s'a declarat solidar cu guvernul din Peru și consideră de necesitate politică intreruperea legăturilor diplomatice cu Germania.

In porturile peruană se găsesc vase germane cu un conținut de 43 mii de tone. Stăpânirea din Peru a hotărât să întrebuițeze vapoarele

acestea în scopul de a transporta mărfuri în Statele Unite.

*

Rusia. Fostul generalism rusesc Alexiev, care ar avea să reprezinte armata la cea mai apropiată conferință a întelegerii, și-a manifestat temere, că la întunirea aceasta se va da de gol întreaga slabiciune a Rusiei. Locul rușilor pe câmpul de luptă îl va ocupa Japonia, care de bună seamă va primi compensații pe socoteala rusească. Probabil, japonezii vor pretinde teritorul bogat dealungul râului Ussuri. Astăzi Rusia nu mai joacă decât rol de *statist*. Răsboiul actual este o luptă între rasa germană și anglo-saxonă. Anglia nu poate să sfărsească răsboiul fără biruință.

Succesele mari ale armatei germane înrăuresc, de sine înțeles, și politica rusească. In Petrograd stăpânește o mare frică. Clasa bine situată se grăbește să părăsească orașul. Comitetul executiv al sovietului din capitală a dat o proclamație către întreaga armată a Rusiei, și-i cere să desfășoare o rezistență puternică și patriotică în fața loviturilor cumplitului dușman. Proclamația se termină cu făgăduință, că sovietul va face totul, ca răsboiul să nu dureze mai mult, decât este de neapărată trebuință.

Diplomația străină din Petrograd este convinsă, că în decursul iernii ce vine, Kerenski va urgența la aliații săi încheerea păcii, — sau apoi Rusia nu-i mai poate sprijini.

Răsboiul.

19 Octombrie n.

La frontul *estic*, în Albania și Macedonia, nu s'a întâmplat nimic deosebit. La frontul *italian* s'au desvoltat eri și alătări pe mai multe locuri lupte locale, în Tirol și în Carinthia. Trupele noastre au făcut 300 de prizonieri și au luat mult material de răsboi dela dușman. La Isonzo s'a continuat focul obiceinuit de artillerie.

Frontul dela *vest*. La gruparea de armate a moștenitorului de tron Rupprecht, în Flandria, a fost și eri foarte vehementă luptă artieristică. La gruparea de armate a clironomului german, cu începere de eri dela ameaș e deschis un foc puternic de artillerie pe întreaga linie. Spre seară francezii au atacat cu trupe mari de recunoaștere, dar au ajuns în focul artieriei germane. La Chemin des dames încă au atacat francezii de treiori după olaltă, dar au fost bătuți de germani. In luptele date în aer germanii au nimicit 12 aeroplane dușmane.

In luptele navale, date în marea *estică*, germanii au ocupat insula Moon. Flota rusă a fost bătută și vaporul rusec Slava, de 13.500 de tone, cufundat în fundul mării. Din șase regimenter rusești 5000 de soldați au ajuns în captivitate la germani.

aclama pe Moștenitorul de tron Carol Francisc Iosif.

In Piața mare îi aștepta sosirea și o companie de onoare austro-ungară și o altă companie de onoare germană, cu o muzică germană în frunte, apoi domnii generali și ofișeri superiori austro ungari și germani, precum și domnul comite suprem al comitatului Sibiu, Walbaum, cu căpetenile bisericesti și civile din Sibiu.

Drumul la Sibiu și de aici mai departe, la front, îl așteptă Moștenitorul de tron Carol Francisc Iosif, acum împărat și Regele nostru Carol, cu automobilul. In Piața mare s'a dat jos din automobil, cam pe la casa domnului Dr. Ilie Beu din această piață, și a ținut revistă asupra companiilor de onoare, ascultând mai întâi rapoartele militare ale comandanților de trupe. Moștenitorul de tron a schimbat cuvinte cu fiecare dintre ofișerii austro-ungari și germani, cu cari a ajuns în coatingere.

Terminând cu milicia, Moștenitorul nostru de tron de atunci s'a apropiat de reprezentanții ofișilor publice civile și ai bisericilor din Sibiu, cari i-au fost ieșit întru întărimire. L'a binevenit domnul comite suprem Walbaum, dela care a cerut și a primit mai multe informații cu privire la invaziunea română, și care a prezentat apoi Arhiducelui pe ceialalți reprezentanți ai autorităților civile și eclesiastice: pe primarul orașului, pe vicecomi-

20 Octombrie n.

La frontul *estic*, dela marea *estică* până la marea neagră, nu s'a întâmplat eveniment mai însemnat. In Albania și la frontul *italian* situația e neschimbată. In Macedonia, la vest dela lacul Ochrida, câteva companii franceze au atacat, dar au fost bătute. Pe celelalte locuri foc de artillerie.

Frontul dela *vest*. In Flandria, la gruparea de armate a moștenitorului bavarez de tron Rupprecht, în urma raporturilor nefavorabile de observație focul a fost mai redus decât în zilele premergătoare. Pe unele locuri s'au întâmplat ciocniri între trupele de recunoaștere. S'au terminat favorabil pentru germani. La gruparea de armate a clironomului german, la nord-est dela Soisson, lupta de artillerie se continuă. Artilleria concentrată aci luptă cu o putere puternică până la estrem, una în contra celeilalte. Trupe de recunoaștere franceze au fost respinse; atacuri mai mari însă nu s'au dat. La ost dela râul Maas activitatea artieriei s'a potențiat de eri dela ameaș. Întreprinderi germane s'au terminat cu aducerea mai multor prizonieri francezi.

21 Octombrie n.

La frontul *estic* situația a rămas neschimbată la trupele de pe uscat. In Albania nu s'a întâmplat nimic mai însemnat. La frontul *italian* o întreprindere succesoare a soldaților noștri a înmulțit numărul prizonierilor cu un ofițer și 40 de soldați. In Macedonia, pe coasta muntelui dintre valea Scumba și lacul Ochrida, au atacat puteri mari franceze, după o puternică pregătire artieristică. Trupele germane, austro-ungare și bulgare au zădărnicit assaltul dușman. Pe celelalte locuri la frontul acesta s'a urcat activitatea artieristică.

Frontul dela *vest*. Orașul Ostende a fost bombardat. S'au făcut stricări în casele din oraș. In Flandria peste zi focul a fost mai redus, din pricina vremii, dar spre seară a devenit vehement. Detașamentele înaintătoare de recunoaștere dușmane le-au respins germanii cu perderi mari. Pe alte locuri focul s'a urcat la vîhemență cea mai mare. Atacuri mai mari n'au fost. Germanii au nimicit 9 aeroplane dușmane.

In luptele navale din marea *estică* fac progres germanii. Au debăcat și pe insula Dagö. Insula Sildau încă e în mâna lor. Flota rusă s'a retras.

Dela Oradea-mare

Noul vicar episcopal dela Oradea-mare, P. C. Sa părantele protosincel Roman R. Ciorogariu, a adresat sub numărul 1786/1917 Pres. următoarea Circulară către toate oficile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului gr. or. român din Oradea-mare:

In cîteva literile pastorale ale Prea-sfintinel Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp din 12/25 Septembrie Nr. 3316-1917/Pres, vă aduc la cunoștință, că în 20 Septembrie (3 Octombrie) a. c. an fost instalat în scaunul de vicar episcopal și președinte al Consistorului Orăzii mari și cu această ziua mi-am început activitatea. Programul, cu care mi-am început misiunea, îl veți afila în foaia "Biserica și Școala".

In noua funcție mi se renoiesc legăturile sufletești cu foștii mei elevi, acum

preoți, cari constituie majoritatea covârșitoare a onoratului corp preoțesc. Cu aceeașă credință tare în Dumnezeu și iubire de oameni, ce am profesat-o de pe catedră, îmi fac întărea în noul meu cerc de activitate. Sper, că aceste legături sufletești vor facilita armonica conlucrare pentru mantuirea sufletelor încrezătoare nouă.

Vă rog să mă primiți cu atâtă încredere, cu cătă iubire vin între sfintile voastre și să-mi dați tot sprijinul la împlinirea misiunii, ce am luat-o asupra mea, de a ocărui cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste destinele scumpe noastre biserici din districtul Consistorului orădan.

Oradea-mare la 20 Sept. (3 Oct.) 1917.

Roman R. Ciorogariu m. p.,
vicar episcopal.

NOUTĂȚI.

Vizita dela Constantinopol. Se comunică următoarele despre vizita împăratului german Wilhelm la sultanul: In gara splendid decorată dela Constantinopol erau de față, la primirea împăratului Wilhelm, principii casci domnitoare în frunte cu sultanul Mohamed V, mai departe kedinul Egiptului, marele vizir, şeik-ul Islamul, ministră, reprezentanții diplomației și conducătorii autorităților civile și militare. Suveranii s'au salutat în mod căt se poate de cordial. Cu trăsura de gală, în care în fața domnitorilor sedea Enver pașa, au parcurs străzile capitalei împodobite cu flori și cu arcuri de triumf. Multime uriașă de popor a sărbătorit cu însuflare pe împăratul Germaniei în tot drumul dela gară până la palatul Yıldız. După dejun împăratul s'a plimbat în trăsură, dela Bosfor până la Terapija, unde a pus cununi pe mormintele generalului Colmark și paşa Goltz. La dîneul de 40 persoane, dat de sultan în palatul Dolma Bagdace, însuși padisahul a aninat pe pieptul împăratului cea mai înaltă distincție otomană: marele cordon al ordinului Aftichar cu diamante. Împăratul Wilhelm a predat sultanului ordinul Hohenzollernilor cu salba de diamante. Sultanul Mohamed, pe lângă distincția acordată suveranului german, a numit pe înaltul său oaspe mareșal al armatei Turciei. Seara întreg Constantinopolul a fost iluminat.

Din Caransebes. Citim în Foia Dieceană: Statuia reginei Elisabeta este terminată. Comitetul ridicării acestei statuie a ținut sub prezența dlui comite suprem al Caraș-Severinului o ședință, la care a luat parte și Prea Sfintă Sa Episcopul Dr. Miron E. Cristea, și în care s'a decis: Invitarea Maiestății Sale Domnitorului la festivitățile inaugurate, ce se vor ține în toamna aceasta. Tot atunci se va inaugura monumentul eroilor căzuți, ridicat în fața liceului de stat la Caransebes.

Expoziție de pictură. Domnul pictor Cabadaeff a deschis eri, Duminică, în calea institutului de credit foncier din Piața mare, numerii 3—5, o expoziție de pictură, espunând la vedere publică tablourile pe cari le-a pictat în anul din urmă. Modestul preț de intrare e destinat din partea pictorului pe seama celor orbii în răsboi și originari din Sibiu.

a alesului, și acum are să se facă numai hirotonirea și instalarea noului arhiepiscop și mitropolit și atunci biserica ortodoxă română din patrie își are de nou coperenia sa văzută. Arhiducele Carol Francisc Iosif a intrebat, că hirotonirea și instalarea cînd și unde se va face, iar părantele vicar arhiepiscopal a răspuns, că peste opt zile, în 29 Octombrie nouă, în Oradea-mare.

Tot în legătură cu vacanța scaunului arhiepiscopal și mitropolitan Moștenitorul de tron Carol Francisc Iosif a intrebat, dacă vicarul arhiepiscopal locuiește de present în reședința arhiepiscopescă, primind răspunsul, că nu, dar în apropierea reședinței și a bisericii catedrale. A mai intrebat Moștenitorul de tron, că în Sibiu cîte parohii și căți credincioși gr.-ort. sunt, și i s'a răspuns, că în Sibiu sunt trei biserici ortodoxe române, în cetate (catedrală), în suburbii Josefina și în suburbii de jos, cu trei parohi și cam cu 6000 credincioși.

Observând Arhiducele, că între cei de față vicarul nostru arhiepiscopal, Dr. Ilarion Pușcariu, și cel mai înaintat în etate, l'a intrebat, că de câți ani e și de cînd se află în serviciul bisericii, primind răspunsul, că intrebatul e de 74 ani și că de 48 de ani servește biserici sale, sub mai mulți arhiepiscopi-mitropoliți, cu începere dela mitropolitul Saguna, de pie memorie. Atunci Moștenitorul de tron a zis, că la

FOIȘOARA.

Monarhul nostru în Sibiu.

Sibiu, 22 Octombrie n.

(p.) Eri, în 21 Octombrie, s'a înălțat anul, decînd Maiestatea Sa, Împăratul și Regele nostru Carol, a onorat cu vizita sa orașul nostru Sibiu. Pe atunci nu era încă Domnitor al unei mari împărtășii, nu era Monarhul adorat de toate popoarele sale credincioase, — pentru că trăia bătrânul, înțeleptul și bunul Împărat și Rege Francisc Iosif I, — ci era moștenitor de tron, general de cavalerie și comandant al armatei austro-ungare, care opera la frontul românesc. Venise, ca se facă inspecție militară la acest front, se vadă ce s'a întâmplat pe aici și cum au decurs luptele date nu de mult în jurul Sibiului.

Sosirea sa la Sibiu era anunțată pe orele 9 dimineață, dar oaspele mult dorit n'a sosit decât pela orele 11 din zi. Stirea că vine Moștenitorul de tron la Sibiu, deși a fost dată numai dimineață, s'a lăsat ca fulgerul, și încă înainte de orele 9 întreaga populație a orașului, pe atunci nu prea numărătoare, pentru că cei refugiați nu s'au reîntors încă la locuințele lor, se afla în Piața mare, pentru a vedea și a

Soldați decorati. Ni se scrie dela front, că cu crucea de fier au fost decorati următorii cinci soldați români, împărțiti acum de serviciu la bucătăria de câmp, divizia 72: sergenții Savu Cherdul și Stefan Mureșan, caporalul Romul Ciuta și fruntașii Teodor Simitean și Mihaiu Ilieci. Toți cinci se află de 28 de luni afară pe câmpul de răsboi. Să se reintoarcă sănătoși acasă!

Schimb de internați civili. Ministrul nostru de externe a izbutit să reguleze cu guvernul Rusiei afacerea schimbului de internați civili. Vor putea fi schimbați următorii internați: bărbații peste 50 de ani, precum și invalizi de orice etate; femeile și fetele, înălță deosebire, și tinerii sub 16 ani. Acum se compune lista persoanelor acestora, apoi va urma schimbul.

Călăuți pentru soldați. Dela magistratul orașului nostru primim următoarele: Comisiunea de patronaj în răsboi voiește să provadă cu călăuți de lână pe soldați aflați în campanie și, după putință, pe frații noștri din captivitate. În acest scop pun spre vânzare lână trebuincioasă cu prețul moderat de 21 coroane chilogramul. Anunțările se fac, până cel mai târziu în 31 Octombrie a. c., în cancelaria administrativă pentru afacerile săracilor (la magistrat, la prim-notar Dr. Wilhelm Goritz), unde sănt și se plăti și sumele pentru lână cumpărată. Se așteaptă dela poporajinea noastră, care a sprijinit totdeauna lucrările de caritate, să-și împlinească datoria patriotică și cu prilejul acesta.

Dansatoare executată. Tinera dansatoare Mata Harry, care în țara sa, în Olanda, era considerată ca cea mai frumoasă femeie, a avut nenorocirea să fie învinuită de spionaj în Franță. Tribunalul din Paris, în zilele trecute, a osândit-o la moarte. Sentința să și executată. Olandezii cu toate acestea nu cred că dansatoarea lor s-ar fi ocupat cu meșteșugul primejdios al politicei. El zic, după știri mai nouă primite din Franță, că Mata Harry ar fi jertfa unui adorator refuzat, care în scop de răsbunare a încercat-o într-o afacere de spionaj. Vinovăția ei n'a fost deplin dovedită.

Pentru dispensați. Persoanele, care au primit resoluția, că sunt dispense până la datul cutare, mai departe nu, au să intre imediat la miliție, după espirarea terminului de dispensare. Prelungirea de termin nu se mai acordă. Prelungirile de până acum rămân însă în valoare. Dacă interese publice reclamă o nouă prelungire, ea poate fi cerută până la 25 Octombrie n. În astfel de cazuri autoritățile competente pot acorda o nouă prelungire, până la 1 Ianuarie 1918. Din ziua de 20 Octombrie începând nici un fel de prelungire nu se mai poate acorda și cei dispensați pe timp hotărât, au să intre la espirarea terminului la miliție, fără a aștepta ordin special. Pentru cei dispensați cu resoluția următoare: Deocamdată dispensat până la datul cutare, prelungirea e admisă și poate fi acordată, dar cei dispensați până la un anumit termin, cu adaosul «mai departe nu», au să intre numai decât la miliție, după espirarea terminului. Cei dispensați în scopuri economice, nu pot primi nici o prelungire de dispensare.

Anunțarea bătutelor spirituoase. Dela magistratul orășenesc din loc primim notiția următoare: Toate bătuturile spirituoase, atâtătoare la origine în ziua de 15 Octombrie

o etate atât de înaintată sigur că părintele vicar se va simți obosit în urma prezentării acesteia, ca reprezentant al bisericii pe care o servește, iar Ilustratația Sa, domnul vicar arhiepiscopal, a asigurat pe Moștenitorul nostru de tron de atunci, actualul Impărat și Rege Carol, că nu obosit, ci fericit să simte, și are o nespusă bucurie, că i s-a dat posibilitatea de a se prezenta în fața Alteței Sale, Moștenitorului nostru de tron.

Arhideculele i-a întins de nou mâna și i-a strâns-o cu căldură, întrând apoi pe rând în vorbă cu ceilalți. La orele 12 s'a pus în automobil și a plecat la front, de unde s'a reîntors la orele 4 d. a. trecând earashi prin Sibiu, la cartierul seu general, care pe atunci se afla în Oradea-mare. La plecare a fost aclamat cu frenesie de publicul săbian.

Momentele în care vorbea Moștenitorul nostru de tron de atunci cu părintele vicar arhiepiscopal, Dr. Ilarion Pușcariu le-a prins foarte bine un fotograf amator și după fotografia sa succesa au apărut ilustrații în mai multe reviste din Budapesta, în care față senină și expresivă a Ilustrației Sale, vicarului nostru, cu barba albă ca zăpadă și bine îngrijită, era redată cum nu se poate mai bine.

vrie a. c., dacă conțin mai mult decât zece litri de alcool, sunt să se anunță la comitetul oficiu al finanților, de unde se primesc și tipăriturile necesare.

La Salonic. Guvernul sărbesc s'a mutat dela insula Corfu la Salonic. Într'un consiliu de miniștri a raportat prim-ministrul Pașici despre rezultatul călătoriei sale la Roma și Londra. Pașici nădăjduește, că va izbui să împace interesele sărbești cu cele italienești în privința Adriaticei.

Alegeri în Rusia. Telegrame din Petrograd trimise în Olanda spun, că alegerile pentru adunarea constituțională s'au fixat pe ziua 25 Noemvrie, iar constituțională se va deschide în 13 Decembrie.

Vienezii nemulțumiți. Primarul Vienei, Weisskirchner, a rostit o cuvântare într-o adunare poporale întîinută în capitala austriacă, acuzând Ungaria din motiv că după părerea sa nu transpoartă alimente de ajuns în Austria. Ungaria, afirmă primarul Weisskirchner, a încasat în Austria, în trei ani de răsboi, 15 miliarde de coroane pentru producție agricolă.

De-ale Reuniunii meseriașilor sibieni. Măiestru pantofar dl Ioachim Hențea a binevoită a completa cu cor. 40, taxa de 50 cor. de membru pe viață al Reuniunii, iar dl Paul Iovescu a transpus suma de 10 cor., drept rata a 2-a în scopul completării ofertului de 100 cor, făcut la «Legatul maiorului Gligorie Iovescu pentru ajutorarea copiilor săraci din Sibiu suburbii de jos, aplicăți la meseriașii». Pentru acestea jertfe, aduse pe altarul clasei noastre de mijloc, exprimă sincere mulțumiri prezidentului Reuniunii: Victor Tordășianu.

Teatrul cinematograf. Se reprezintă la Apollo, în Strada Schewis, Marți în 23 Octombrie: *Sultanul de Iohora*, film cu subiect american, care a obținut succes desăvârșit în cinematografele din capitală. Miercuri și Joi, în 24 și 25 Octombrie, două seri extraordinaire, cu o piesă jucată de celebră artistă Henny Porten.

Reorganizarea învățământului teologic și a educației seminariale.

De Dr. Lazar Iacob, profesor seminarial în Arad.
(Fine).

Deprinderea la abnegație.

Mântuitorul a cerut dela învățății săi lăpădare de sine. Lucrul acesta se cere și dela preot, căci serviciul altarului impune renunțări la multe lucruri, de aceea candidații la preoție să se pregătească la abnegație încă din seminar.

Inainte de toate omul să-și stăpânească poftele și inclinările. Abnegația începe cu lucruri mici, cu renunțarea din timp în timp la diferite plăceri, cum ar fi somnul, fumatul. Dar ar fi greșit ca — sub pretextul lăpădării de sine — să se opreasca fumatul peste tot, cum dispune regulamentul institutului nostru, fără ca dispoziția aceasta să se observe. Fumatul este permis elevilor, dar numai în locul designat; mai bine ar fi să se designeze un loc în liber, în grădină. Trebuie însă să ne îngrijim, că fumatul să nu devină patimă, pentru aceea — din timp în timp — se vor impune unele rezerve. Astfel în dimineci și sârbători elevii nu au voie să fumeze până după liturghie, ca să se facă trecerea la viață preoțească, când nu-i voie să mânânce ori să fumeze până după liturghie.

Virtutea abnegației va îndemna pe elev, să respecteze regulamentul și să urmeze din convingere dispozițiile lui. În cazul acesta va fi disciplină adevarată și nu disciplină polițială sau de cazarmă.

Un mijloc de abnegație și disciplină sufletească este și postul, dar să ne ferim și aici de exagerări.

La abnegație trebuie să avem în vedere renunțarea de bună voie la unele plăceri și nu înțelegem ca elevii — sub pretext de abnegație sau din motive de economie — să fie puși la încercare prin viptățe, post îndelungat, ori iarna să fie lăsați fără căldura necesară. În casul acesta nu poate fi vorbă de abnegație, ci de tratament rău.

Cultura socială (preoțească).

Preotul are chemare de a conduce pe oameni la calea mântuirii. Spre scopul acesta trebuie să se facă plăcut oamenilor prin cultura lui socială, prin manierele sale alese. Dar aici preotul să se ferescă de curentele extreme.

Sunt oameni, care desconsideră toate formele convenționale și nu dau nici o aten-

ție imbrăcămintei; alții jarăș se fac robii modei. Preotul nu poate desconsidera societatea și formele ei convenționale, preotul să nu cadă în cinism, ca să nu devină un parias al societății, dar să nu se lasă robit nici de capricile ei. Ființa culturii creștine este modestie, blândețea inimii, iubirea și cinstirea sinceră a oamenilor. Aceasta este cultura preoțească, elevii însă să fie instruiți și în formele convenționale, mai ales că ei vin din diferite pături sociale și mulți sunt lipsiți și de cele mai elementare cunoștințe sociale.

Imprejurarea aceasta m'a îndemnat, să iau ca punct permanent la ședințele societății de lectură, în anul 1915/16, și chestii sociale. Dar pentru instruirea elevilor în formele convenționale este necesar un curs special în seminar, care să înceapă cu lucrurile cele mai elementare. În special să se dea atenție cuvenită imbrăcămintei elevilor, aceasta să fie curată și ordonată. Superiorii să supravegheze purtarea elevilor la masă, felul cum mânâncă. Ar fi bine, ca unul dintre superiorii internumului să ia masa cu elevii, ca ei să-și însușească și aici maniere alese.

In sfârșit, superiorii să se întâlnescă cât mai des cu elevii, ca aceștia să aibă prilej să învețe conversația cu superiorii. Este chiar o cerință a educației, ca între profesori și elevi să fie un contact mai viv, mai pretinos, profesorii să nu vorbească cu elevii numai dela înălțimea cătredrei.

4. Seminarul.

La pregătirea candidaților de preoție, pe lângă cultura științifică, trebuie să se facă îngrijirile necesare, ca dânsii să se dețină și la un fel de viețuire conform chemării lor. În expunerile anterioare am arătat ce avem să facem pentru creșterea unui cler cult și cări sunt mijloacele pentru formarea caracterului preoțesc. Dar școală lucrează mai mult pentru cultivarea științifică a candidaților și nu-i introduce în practica religioasă, de aceea teoria trebuie să fie completă cu practica religioasă. De partea aceasta va îngriji seminarul, completând astfel școala.

Conform scopului dublu al educației preoțești, seminarul va avea problema: de a promova cultura teologică dând prilej elevilor să facă un studiu intensiv, și de a introduce pe elev în practica vieții religioase, contribuind astfel la formarea caracterului preoțesc. Pentru realizarea acestei probleme, seminarul trebuie organizat, ca elevii să se simtească bine, să poată studia și, mai pe sus de toate, să aibă parte de cea mai îngrijită povățuire sufletească.

După ce am tratat amănunțit cerințele educației, de către trebuie să se țină seamă, într-un seminar, ne-a rămas acum să vorbim despre organizația seminarului indicând și aici numai principiile.

Inainte de toate e de observat, că la seminar trebuie să fie *capela* pentru diferențele trebuințe ale vieții seminariale. Dacă aceasta nu s-ar putea în imprejurările de acum, să se facă îngrijire de sală pentru rituale, în care să fie cărțile necesare la serviciul divin și aici să se facă instrucția din cântare și tipic.

In internat să fie curățenie exemplară și elevilor să se asigure întreținerea cea mai bună, să fie înlăturare toate neajunsurile, cări i-ar împedeca la studiu.

Ce privește organizația internă, astăzi aproape în toate seminarele teologice este sistemul de muzeze. Sistemul acesta reclamă norme minuțioase, care să reguleze aproape mișcările elevilor, impune apoi și îndatorirea de a supraveghea împlinirea tuturor dispozițiilor. Dar în felul acesta este pericolul de a se preface totușu educarea într-un mecanism și de a se introduce o disciplină de cazarmă. Sistemul de muzeze se potrivește la internatele de băieți; dar într-un seminar teologic trebuie să lăsăm terenul mare libertății individuale, aici să nu fie dresură, ci formarea conștientă a caracterului. Din cauza aceasta la rom.-catolici în seminare mai nouă, este introdus sistemul de odă separate.

Dacă oricăr de bun ar fi sistemul acesta, trebuie să renunțăm la el, căci ar fi prea costisitor. În sfârșit, nu sistemul hotărăște, el înlesnește, ce este drept opera educației, viața însă o dă omul. Neajunsurile sistemului le poate înlătura o condescere înțeleaptă.

Educația din seminar va conduce pe elev la religiositate, dar nu-l va sili. Elevii să fie crescuți astfel, ca simțul de datorie, conștiința chemării, să le fie controlorul cel mai riguros. Să desvoltăm individualitatea, să creștem oamenii cu simț pentru demnitatea lor și cu judecăță independentă.

Toate acestea se pot realiza și la sistemul de muzeze. Superiorii internatului să caute că mai dese prilejuri de a se întâlni cu elevii, ca să-i cunoască temeinici,

să-i trateze cu bunăvoie, ca dânsii să se adreseze cu toată sinceritatea la superioară lor, de către au trebuință de sfat. Educația oamenilor mari nu se poate face numai cu regulamente, ci superioară să căștige încrederea lor și să înlăture cu îngrijire din organizația seminarului tot ce ar impiedica realizarea acestui scop.

In legătură cu sistemul de muzeze s'a introdus, în toate seminarele, și *instituția ductorilor*. Unii elevi sunt încredințați cu ținerea ordinei și supraveghearea celorlalți elevi. Dar elevii nu sunt potriviți pentru rolul acesta, căci le lipsește tactul și obiectivitatea necesară, odată sunt pedanți, altădată parțiali. Însă neajunsul cel mai mare este, că — prin instituția ductorilor — se creiază un for de deosebit între superioară și elevi. Superiorii se întâlnesc numai cu ductorii, ceea ce hotărât nu promovează încrederea, deși în aceasta consistă arta educației. Așadar în interesul educației, instituția ductorilor trebuie înlăturată, dintre elevi să nu se pună mai mari peste ceilalți colegi, ci să se introducă răspunderea individuală și solidară.

Scopul educației se poate realiza cu împărțire bună și la sistemul de muzeze. Dar să nu pierdem din vedere, că este cernățea esențială, ca într-o odaie să nu fie plasată prea mulți elevi, ci să se țină seamă de cerințele sanitare și ale educației.

Distracții. Elevii seminarului sunt ținuți — de dimineață până seara — în activitate, care reclamă o încordare a nervilor. De aceea după o activitate obositore trebuie să li se procure și distracțiile necesare. Cu privire la distracții să avem în vedere principiul: să se admită atâtea distracții, căci sunt necesare pentru întărirea forțelor trupești și sufletești, să se admită recreații compatibile cu caracterul preoțesc.

La distracții se pot înșira următoarele: *Mișcarea în liber*. Elevii să stea tot timpul liber în grădină, chiar și în vremea studiului, când este timp frumos. Elevii au voie, se recomandă chiar, să facă gimnastică, de aceea e bine să fie paralele și sul în grădină.

Din timp în timp să se facă *excursii*, căci acestea au influență deosebită de învățătoare și ai importanță mare și din punct de vedere educativ, dând prilej superiorilor să cunoască cei elevi și când incetează disciplina rigidă de seminar.

In grădină, pe o alei, ar trebui să se facă popici, căci jocul acesta, fiind împreunat cu mișcare, poate avea numai influență bună. Elevii să aibă o sală frumoasă de lectură; aceasta fie saloul, în care se intrunesc să cetească ziare și reviste. Aici poate să fie și săh. La distracții se mai numără: cântarea și muzica, dar elevii să evite cântările și jocurile obscene.

Elevii vor avea în fiecare săptămână și zile de ieșire liberă în oraș: Mercuri, Sâmbătă după ameaz, în Duminică și sârbători după liturghie și după ameaz. Dar în săptămâna primă a posturilor, elevii vor petrece tot timpul în seminar.

In general, să nu oprim nici o distracție, care nu stă în contracicere cu caracterul preoțesc. De aceea și fumatul este permis, însă numai în locul designat. Dar să nu pierdem din vedere, că distracțiile sunt pentru recreație, ca elevii să se simtească bine, de aceea ele să nu fie spre paguba studiului. Ar fi de dorit, ca seminarul — prin distracțiile ce oferă — să fie un loc plăcut pentru elevi, ca dânsii să nici nu se dorească în oraș. In cazul acesta s'ar face educație adevarată.

Superiorii seminarului.

Prin organizație bună și sistem se creiază condiții prielnice pentru educație, dar superioară dău sistemului viață adevarată. Orcăt de ideală ar fi organizația seminarială, fără superioară cu pregătiri și însușirile necesare nu poate fi vorbă de educație. Când vorbim de superioară, înțelegem pe profesori și funcționari seminarului. Aceștia au chemare frumoasă să crească pe viitor preoți, în mână lor este pusă soarta bisericii și educația religioasă-morală a poporului.

blema de a crește oameni de convingere, cu voință tare și caracter firm, nu oameni neincrezători și falși, de aceea superiorii să fie educatori, nu jandarmi.

Condițiile acestea sunt generale, pentru toți funcționarii chemeți să facă educație, dar seminarul trebuie să aibă și funcționari speciali. Funcționarii indispensabili sunt: 1) rectorul, 2) spiritualul și 3) prefectul de studii.

Rectorul este superiorul seminarului și în multe locuri este totodată și directorul institutului teologic. În Austria și Germania seminarul este despărțit de teologie, de aceea seminarul are funcționari deosebiți. În Ungaria, la cele mai multe teologii, seminarul are conducere deosebită.

La noi a fost uzul, ca directorul institutului să fie totodată și rectorul seminarului. Uzul acesta s'a introdus la noi din motive de ordin material, dar se poate justifica și din punct de vedere pedagogic. Directorul să fie conducătorul educației întregi și să facă unitară educația școală și a seminarului. Rectorul (directorul) trebuie să aibă pregătiri sistematice — cel puțin egale cu ale profesorilor, să se impună prin știință, evlavie și cultura sa, căci altfel nu și va putea susține autoritatea în fața profesorilor.

Spiritualul. Pentru conducerea sufletească a elevilor, fiecare seminar trebuie să aibă un spiritual de cultură teologică temeinică și de un caracter moral ireproșabil. Chemarea spiritualului este, să introducă pe elevi practic în săvârșirea sf. Liturghiei și a celorlalte funcții bisericești; el este duhovnicul elevilor, ține exhortații în dumineci și sărbători, și de față la toate serviciile divine și supraveghează purtarea elevilor, controlează lectura elevilor din timpul liber, și pregătește pentru primirea cu vrednicie a sf. Euharistie. Scurt, în mână spiritualului este conducerea sufletească a seminarului, elevii se întâlnesc mai des cu el, pentru aceea tactul și conducerea spiritualului sunt mijloacele cele mai sigure pentru formarea caracterului preoțesc.

Prefectul are supravegherea elevilor, el trebuie să fie — cel puțin — absolvent de teologie.

Aceștia sunt funcționarii indispensabili în seminar. Oficiul de rector îl provede la noi directorul institutului; postul de prefect, de regulă, este numai post de tranzitie. Dar este absolută necesară sistematizarea postului de spiritual, la care să fie aplicat — permanent — un preot cu viață morală ireproșabilă și de cultură teologică temeinică.

Ce privește *pregătirile profesorilor*, nimbul școalei cere, ca profesorii de teologie să aibă studii universitare și doctorat în teologie. Aceasta să fie minimul de pregătiri. Dar ar fi bine și ar servi numai interesul educației, dacă candidații de profesori ar primi burse, ca — după obținerea diplomei — timp de cel puțin doi ani să asculte cursuri la profesorii cei mai renomări și să se specializeze în studiile, pe care le vor propune. În felul acesta am pregătit un cler superior și am avea oameni de știință, cari să fie activi în diferitele ramuri ale literaturii teologice.

Dar în contrast cu pregătirea teoretică, la noi se accentiază foarte mult praxa și se crede, că lucrurile ar merge mai bine, dacă profesorii ar fi oameni practici. Punctul acesta de vedere este foarte greșit. Teologia este știință abstractă, care reclamă tractare teoretică, dogmele nu se pot tracta practic, cum se înțelege la noi praxa. Scopul învățământului este, să dea cunoștințe temeinice și unde se cere și destări — cum este teologia practică — să se facă și practica necesară.

Însă cultura teologică nu se poate înlocui cu praxa, ci acestea se pot aduce numai în legătură. Teoria este sufletul, iar praxa este forma, acesta trebuie să fie raportul normal. De aceea cel ce are cultură teologică și de preferit omul practic, pentru acela — dacă are și insușiri bune personale — va lucra cu mai mult succes, decât omul încăruncit în experiență, dar lipsit de cultură teologică, căci știința se câștigă cu osteneală și lipsa ei nu se poate substitui cu praxa.

Pregătirea pentru hirotonie.

Studiul teologiei se incoronează prin primirea darului preoției. Acum candidatul se cunună cu biserică și la actul solemn trebue să fie recules sufletește. Tratatul acesta nu ar fi complet, dacă nu am atinge și chestia aceasta, cu atât mai vîrtoș că praxa de astăzi în privința hirotoniei nu o afiam în ordine.

Candidații trebuie să se pregătesc pentru hirotonie, iar pregătirea aceasta se poate face numai în seminar. De aceea să se rezerve o sală în seminar pentru ceicevin la hirotonie. Aici candidații — sub-

conducerea spiritualului — se vor pregăti prin rugăciuni și lectură religioasă (ex. carte sf. Ioan Hrizostom despre preoție etc.), iar după hirotonie se vor deprinde în serviciile divine, își vor câștiga praxa în rituale. Tot în timpul acesta vor ține predici, apoi vor ține lecții de religiune în școală de aplicație. Așadar se va face praxa accentuată atât de mult la noi și preoții tineri vor fi dispensați de instrucția în rituale a învățătorilor chemeți și necheteți din afară.

Pregătirea aceasta va dura, după imprejurări, 3—4 săptămâni. Bineînțeles, candidații vor fi întreținuți în seminar gratuit.

*

Cu acestea am exhaustat tratatul nostru, am arătat neajunsurile de astăzi și principiile de reorganizare. De încheere voi formula — pe baza expunerilor anterioare — propunerile în chestia reorganizării.

1. Constatate fiind neajunsurile organizației actuale, institutul să fie reorganizat, stabilindu-se plan de învățământ, pragmatică de serviciu pentru profesori și regulament pentru școală și internat, în conformitate cu imprejurările de astăzi.

Ar fi de dorit ca organizația să se facă unitar pentru mitropolia întreagă. Dar și până când se va realiza organizația aceasta:

2. Să se primească planul de învățământ cuprins în acest elaborat și să fie pus în practică deja în anul școlar 1917/18. Să fie sistematizate cursurile bienale, introduce acum numai de probă, să se introducă examenele individuale, iar examenul de evaluație să fie reformat conform modalităților arătate.

3. Să fie sistematizate catedrele teologice: a) catedra de Studiu biblic cu 11—12 ore pe săptămână, b) catedra de Istoria bis. și Dreptul canonic, 12 ore, c) teologia sistematică (Teol. fundamentală, Dogmatică și Morala) 11—12 ore, d) teologia practică — pastorală — (Cathetică, Omiletică, Liturgică și Odigetică), 12 ore pe săptămână.

Pentru cântare, tipic și celelalte studii, să se facă îngrijire deosebită.

4. Profesorii de teologie sunt obligați să propună, 11—12 ore pe săptămână, studiile cari se țin de catedra lor; iar pentru predarea altor studii, peste numărul de 12 ore, să primească remunerație specială: două sute coroane de oră.

5. Plata profesorilor să fie regulată conform pragmaticei funcționarilor din arhidieceză, cuprinsă în protocolul sinodului ordinar al arhidiecezei din anul 1913.

6. Profesorii de teologie să aibă pregătiri universitare și doctoratul în teologie.

7. Pentru înzestrarea bibliotecii să se voteze în fiecare an o sumă corespunzătoare: pentru compactarea cărților și procurarea de cărți nouă.

8. Cursurile private la teologie să fie disființate, pentru că nu corespund unui studiu intensiv.

9. Elevii cu maturitate să nu fie obligați la obținerea calificării învățătorescă, obținerea diplomei să fie numai facultativă.

10. Să se ia toate măsurile pentru dezvoltarea vocației la elevii, cari se dedică preoției. În scopul acesta să se dea importanță deosebită catehizării în școalele elementare, să fie reformat învățământul religiunii în școalele medii și să se facă îngrijire de catihei cu pregătire temeinică. Sa se înființeze seminare mici, sau internatele să fie organizate astfel, ca să pregească pentru preoție.

11. La primirea în teologie să fie asciut și votul colegiului profesoral. Să se facă deosebere de elevi ordinari și extraordinari. Cei ce doresc să intre în teologie, vor anexa — între alte documente — certificat de auz muzical și atestat de conductă dela paroh și dela catihet.

12. Seminarul să fie organizat conform cerințelor de astăzi, în special să fie sistematizat postul de spiritual.

13. Candidații la preoție să se pregătesc pentru hirotonie în seminar sub conducerea spiritualului, iar după hirotonie să fie introdusi în rituale.

14. Institutul să fie înzestrat cu o sferă corespunzătoare de autonomie. Admiterea la examen, stabilirea terminilor de examen, concedierea elevilor și alte afaceri, să se lase exclusiv în competența colegiului profesoral.

15. Intrucăță imprejurările materiale ar fi, cursul teologic să fie ridicat la patru ani.

Nr. 436/1917.

(210) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din comuna biserică Bucium-Muntari, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 coroane dela popor și restul se va cere întregire dela stat, pe baza documentelor alesului învățător; quartir în natură, și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post își vor trimite petiția de concurs instruită cu documentele prescrise în legile din vigoare subsemnatului oficiu în terminul arătat.

Abrud, 2 Octombrie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 636/1917. (204) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător și cantor la școală noastră din comuna Butene prin aceasta se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 800 cor. dela popor și din venitele stolare ca cantor.

2. Quartir liber în edificiul școalei, cu $\frac{1}{4}$ jugăr de grădină cultivată.

3. 2 stânci de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ.

4. Intregirea salarului se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales, iar dacă din vina acestuia nu se va da întregirea, atunci comitetul parohial și respectiv poporul nu ia răspundere pentru întregirea lui.

Suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, au să intre la subscrисul în terminul sus indicat, iar concurentul are să se prezinte la sf. biserică în vre-o Dumineacă sau sărbătoare, ca să cante la biserică.

Cluj, la 22 Septembrie 1917.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. în conțegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roseșcu,
protopresbiter.

Stofă
cea mai modernă, de lână curată, pentru costume de dame, se află de vânzare cu preț ieftin în Sibiu, Strada lungă Nr. 7, ușa I. în dreapta. (203) 2—2

Calendarul
partidului național român pe anul 1918,

va apărea peste 10—15 zile. În acest calendar foarte folosit și foarte bogat află zilele și sărbătorile de peste an, mersul vremii, târgurile, despre poștă. Află apoi cum stau astăzi tările în răsboi, ce schimbări s-au făcut în urma bătăliilor sângeroase. Găsești apoi în «Calendarul partidului» secretul îmbogățirii, sfaturi de cruce, economie și spirit de căstig. Calendarul e împodobit cu numeroase chipuri din răsboi. Mai cuprinde bucăți literare din peana celor mai buni scriitori români. Istoria amănuntează și răsboiului pe timp de un an, dela Septembrie 1916 încoace toată o astfel în calendarul nostru, apoi știri despre jertfele mari aduse pentru țară. Fiecare Român trebuie să se intereseze de ce se întâmplă în viața noastră națională: «Calendarul partidului» dă îndrumări de care nu se poate lipsi nici un Român bun și de inimă. Vă dăm deci sfatul să abonați de pe acum Calendarul partidului, care va fi cea mai frumoasă podoabă în casa voastră. Grijăți să nu rămâneți fără el! Cumpărați-l până nu e târziu trimițând prețul înainte. Revânzătorii și librăriile primesc rabat!

Costă numai 1 cor. și porto 20 fil. (cu trimitere recomandată 40 fil.)

Comandați-l înălță dela:

4—10 (203)

Tipografia „CONCORDIA“ Arad, strada Zrinyi 1/a.

A apărut:

în editura Comisiunei administrative a tipografiei arhidiecezane

Rânduiala Liturgiei

pentru tinerimea gr.-or. ort. română

în care se cuprind: Rânduiala liturgiei; rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciune cătră Dumnezeu Fiul; psalmul 50 „Miluște-mă Dumnezeule“ etc.; Simbolul credinței; tropare de cerere; rugăciunea sfântului Efrem; rugăciunea mesiei; rugăciune de toate zilele cătră Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune cătră sfântul Nicolae; rugăciunea înainte de mărturisire; rugăciunea înainte de împărtășirea cu s. cuminăcătură ale marilor Vasile și Ioan gură de aur; rugăciuni după împărtășirea cu s. cuminăcătură; rugăciuniile de seara și rugăciunea cinstitei cruci.

Se află în deposit spre vânzare la Librăria arhidicezeană, și se vinde legată frumos, în coloare roșie, cu 60 fileri.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Revânzătorilor li se dă rabat 20%.

„Biblioteca Saguna“

Redactată de Dr. I. Lupăș, Săliște.

Nr. 16—36.

Mângăiați popor!

Cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Lupăș

și alți preoți din protopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la Librăria Arhidicezeană în Sibiu-Nagyszeben.

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 2:50, legat cor. 3—, porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidicezeană în Sibiu:

Frumoasa din Nor

și alte povești

de

E. Hodos.

Prețul 2:50 cor. + porto 20 bani.